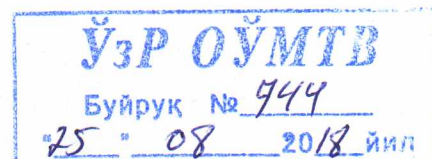

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

5111000 – Касб таълими (5230600 - Молия)
бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари

Тошкент

СЎЗ БОШИ

1. ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Тошкент молия институти.
- Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг Касб-ҳунар таълими маркази.

2. ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашнинг 2018 йил «18» август даги 4 - сонли йиғилишида маъқулланган.

3. ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур малака талабни Ўзбекистон Республикаси ҳудудида расмий чоп этиш ҳукуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р	бет
1. 5111000 - Касб таълими (5230600 – Молия) бакалаврият таълим йўналишининг умумий таснифи	4
1.1. Қўлланиш соҳаси.....	4
1.2. <i>5111000 –Касб таълими (5230600 – Молия) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи</i>	5
2. 5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) бакалаврият таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	6
2.1. Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар.....	6
2.2. <i>5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари</i>	7
3. 5111000 –Касб таълими (5230600 – Молия) бакалаврият таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	8
3.1. Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	9
3.2. <i>5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) бакалаврият таълим йўналиши малакавий амалиётларига қўйиладиган умумий талаблар</i>	11
3.3. <i>5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) бакалаврият таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми</i>	13

1. 5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) бакалаврият таълим йўналишининг умумий таснифи

5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрловчи олий таълимнинг ўқув режа ва фан дастури асосида амалга оширилади, унинг назарий ва амалий машғулотларини тўлиқ ўзлаштирган, якуний давлат аттестациясидан муваффақиятли ўтган шахсга «бакалавр» малакаси (даражаси) ҳамда олий маълумот тўғрисидаги давлат намунасидаги расмий хужжат(лар) берилди.

Ўқув режа ва мос малака(даража)си ҳамда фан дастурининг меъёрий муддати 1-жадвалда келтирилган.

1-жадвал

Ўқув режа ва фан дастурининг муддати ҳамда битирувчиларнинг малака(даража)си

Ўқув режа ва фан дастурининг номи	Малака (даража)	Ўқув режа ва фан дастурини ўзлаштиришнинг меъёрий муддати
Бакалавриятнинг ўқув режа ва фан дастури	Бакалавр	4 йил

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. Олий таълимнинг ушбу малака талаби 5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) таълим йўналиши бўйича олий маълумотли бакалаврлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги барча олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Олий таълим муассасаси мазкур бакалаврият таълим йўналиши бўйича кадрлар тайёрлаш ваколатига эга бўлганда малака талаб асосида ўқув режа ва фан дастурларини амалга ошириш ҳуқуқига эга деб ҳисобланади.

1.1.3. Малака талабининг асосий фойдаланувчилари:

– мазкур таълим йўналиш бўйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул олий таълим муассасаларининг профессор - ўқитувчилари;

– таълим йўналишининг ўқув режа ва фан дастурларини ўзлаштириш бўйича ўқув-тарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи барча ходимлари ва талабалари;

– ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасаларининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув - услубий бошқарма (бўлим) бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари);

– битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация ва имтиҳон комиссиялари;

– олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

– олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли Давлат органлари;

– таълим йўналиши(таркиби)нинг бакалаврият таълим йўналишларидан бирини ихтиёрий танлаш ҳуқуқига эга бўлган абитуриентлар ва бошқа манфаатдорлар.

1.2. 5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи

1.2.1. 5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари:

5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) бакалаврият таълим йўналиши – Касб-хунар таълими муассасаларида мутахассисликка оид фанларни ўқитиш, хўжалик юритувчи субъектларда давлат бюджети, бюджет параметрлари ҳисоб-китоби, маҳаллий бюджет, ғазначилик, бюджетдан молиялаштириш, давлат мақсадли фондлари, молиявий режалаштириш, молиявий назорат, молия бозоридаги операциялар, молиявий рискларни бошқариш, ижтимоий таъминот, давлат молияси, корпоратив молияни бошқариш фаолиятини ташкил этиш, хўжалик субъектлар фаолиятини бошқариш ишлари, илмий-тадқиқотлар олиб боришга йўналтирилган тамойиллар, усуллар ва воситалар мажмуини қамраб олади.

Йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият соҳаларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.2. 5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) таълим йўналиши йўналишлари бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари:

Касб-хунар таълими муассасалари, барча давлат ва нодавлат хўжалик юритувчи субъектлар, молиявий фаолият билан шуғулланувчи ва назорат қилувчи давлат ва нодавлат ташкилотлари, суғурта ва лизинг компаниялари, инвестиция фаолияти билан шуғулланувчи ташкилот, муассасалар, бюджет ташкилотлари, давлат мақсадли жамғармалари, молия бозорини тартибга солувчи давлат органлари, молия бозорининг профессионал иштирокчилари, консалтинг фирмалари, бизнес ва тадбиркорлик субъектлари, биржалар, кўшма корхоналар, молия-банк соҳасига хизмат кўрсатувчи ташкилотлар, муассасалар ҳисобланади.

Йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият объектларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолияти қуйидагиларни қамраб олади:

- касб-хунар коллежлари шғувчилари учун иқтисодий фанлардан ўқув-услубий мажмуаларни ва ўқув қўлланмаларни тайёрлаш;
- касб-хунар таълими муассасаларида мутахассисликка оид иқтисодий фанларни ўқитиш;
- педагогик ва психологик билим ва кўникмаларни шакллантириш ва ўқув жараёнида татбиқ этиш;
- кичик мутахассисларни тайёрлаш жараёнларини таҳлил қилиш, оптималлаштириш, замонавий педагогик ва инновацион технологиялар ҳамда интерактив методларни қўллаш;
- мамлакатимиз ва чет эл мамлакатларининг молия соҳасига оид назарий ҳамда амалий билимларга эга бўлиш;
- молия йўналишига доир маҳаллий ҳамда халқаро меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар билан таниш бўлиш ва ўқув жараёнида фойдалана билиш;
- молия ва пул оқимларини бошқариш, тижорат, нотижорат, молия-кредит ташкилотларида, давлат ҳокимияти ва маҳаллий ўз-ўзини бошқариш органларида, нодавлат ва жамоат ташкилотларида молиявий назорат;
- иқтисодиёт субъектлари молиявий фаолиятини ривожлантириш йўналишларини ишлаб чиқиш;
- молиявий режалаштириш, молиявий фаолият самарадорлигини аниқлаш ва баҳолаш

- таълимнинг электрон воситаларидан фойдаланиш.

1.2.3. Таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг соҳалари:

- Педагогик (ўрта махсус, касб-ҳунар таълими тизимида);
- Молиявий-иқтисодий;
- Ҳисоб, таҳлил ва назорат;
- Ташкилий-бошқарув;
- Илмий тадқиқотни ўз ичига олади.

Йўналиш бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият турларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

Таълим йўналиши бўйича тайёрланган бакалаврлар касбий фаолиятларининг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда олий таълим муассасаси томонидан аниқланади.

1.2.4. Таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий мослашув имкониятлари

Таълим йўналиши бўйича бакалавр касб-ҳунар таълим муассасаларида махсус фанларни ўқитиши мумкин.

1.2.5. Таълимни давом эттириш имкониятлари

5111000 - “Касб таълими (5230600 – Молия)” таълим йўналиши бўйича бакалавр касбий тайёргарликдан кейин:

5A110001 – Касб таълими (мутахассисликлар бўйича) магистратура мутахассислиги бўйича икки йилдан кам бўлмаган муддатда ўқишни давом эттириши мумкин.

Шунингдек, ўрнатилган тартибда мустақил тадқиқотчилик асосида илмий-тадқиқот ишларини олиб бориши мумкин.

2. 5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

2.1. Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар:

- дунёқараш билан боғлиқ тизимли билимларга эга бўлиши; гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар асосларини, жорий давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиши;

- табиат ва жамиятда кечаётган жараён ва ҳодисалар ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиши, табиат ва жамият ривожланиши ҳақидаги билимларни эгаллаши ҳамда улардан замонавий илмий асосларда ҳаётда ва ўз касб фаолиятида фойдалана билиши;

- инсоннинг бошқа инсонга, жамиятга ва атроф муҳитга муносабатини белгиловчи ҳуқуқий ҳамда маънавий мезонларни билиши, касб фаолиятида уларни ҳисобга ола билиши;

- ахборот йиғиш, сақлаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаган бўлиши, ўз касб фаолиятида мустақил асосланган қарорлар қабул қила олиши;

- тегишли бакалаврият йўналиши бўйича рақоботбардош умумкасбий тайёргарликка эга бўлиши;

- янги билимларни мустақил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил қила олиши;

- соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурияти тўғрисида илмий тасаввур ҳамда эътиқодга, ўзини жисмоний чиниқтириш укув ва кўникмаларига эга бўлиши лозим.

Бакалавр:

- таълим йўналишлари бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустақил ишлашга;

- тегишли бакалаврият йўналишлари доирасида танланган мутахассислик бўйича магистратурада олий таълимни давом эттиришга;

- кадрларни қайта тайёрлаш ва малака ошириш тизимида қўшимча касб таълими олиш учун тайёрланадилар.

2.2. 5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари

Педагогик фаолиятда (касб-ҳунар таълими тизимида):

- касб-ҳунар таълимининг тайёрлов йўналишида назарда тутилган ўқув фанлари бўйича иқтисодий фанлардан замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб назарий ҳамда амалий машғулотларни ўтказиш;

- ўқув жараёнини ташкил этиш ва ўтказилишига кўмаклашиш, тадқиқотларда иштирок этиш, маълумотларни тўплаш, умумлаштириш ва таҳлил этиш;

- ўқитилаётган фанлар бўйича дарс машғулотларини ўтказиш учун зарур бўлган ўқув-методик ҳужжатларни шакллантириш, тузиш ва уларни тадбиқ этиш;

- бюджетни ягона ҳисоб орқали бошқаришни, бюджет дефицитини молиялаштириш манбаларини, бюджет даромадлари ва харажатлари ижросини ташкил этиш бўйича молия органларида иш юритиш, баҳолаш ва аудиторлик текширувларини ўтказишда замонавий методларни қўллаш;

- касб-ҳунар таълими соҳалари фаолиятини таҳлил қилиши;

- давлат ва корпоратив тузилмаларнинг молиявий фаолиятини ташкил қилиш, баҳолаш ва аудиторлик текширувларини ўтказишда замонавий методларни қўллаш;

- мустақил таълим ва ижодий тадқиқот натижасида ўқитилаётган фан ҳамда педагогик фаолият соҳасидаги методлар, воситалар ва бошқа жабҳаларда ўз-ўзини мунтазам такомиллаштириб бориш *лаёқат (компетенция)га эга бўлиши лозим.*

Молиявий-иқтисодий фаолиятда:

- давлат ва корпоратив тузилмаларнинг молиявий фаолияти ва у билан боғлиқ бўлган Ўзбекистон Республикасининг норматив-ҳуқуқий ҳужжатларини билиши ва улардан ўз фаолиятида фойдалана олиш;

- молия ва суғурта бозори, кредит ташкилотлари, бюджет-солиқ соҳасида қўлланиладиган турли тартиб, усуллар, стандартлар ишлаб чиқишга қатнашиш;

- бюджетни ягона ҳисоб орқали бошқаришни, бюджет дефицитини молиялаштириш манбаларини, бюджет даромадлари ва харажатлари ижросини ташкил этиш бўйича молия органларида иш юритиш;

- давлат бюджетини кассали ижро этиш ҳисобини, давлат бюджети ягона ҳисобварағи орқали операцияларни бошқаришни, Ўзбекистон Республикаси бюджет тизимидаги бюджетларни Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги Ғазначилиги томонидан ўрнатилган тартибда кассали ижро этишни амалга ошириш;

- корпоратив молиявий стратегияни ишлаб чиқиш, баҳолаш усулларини билиш ва қўллаш;

- Ўзбекистон Республикаси бюджет тизимидаги бюджетларни прогнозлаш, лойиҳасини тузиш ва ижро этиш босқичларида давлатнинг молиявий назорат усуллари ва механизмини билиш;

- хўжалик юритувчи субъектлари бўйича назорат ва молия органларининг молиявий назоратини амалга ошириш;

- давлат ва маҳаллий молия соҳасини ривожлантириш йўналишларини тадқиқ этиш;

- давлат ва корпоратив тузилмаларда молиявий фаолият самарадорлигини ошириш ва молиявий рискларни бошқариш йўллари ишлаб чиқиш *лаёқат (компетенция)га эга бўлиши лозим.*

Ҳисоб, таҳлил ва назорат фаолиятида билим, кўникма, малака, компетенция:

– молия соҳасидаги маълумотларни йиғиш, қайта ишлаш, таҳлил қилиш усуллари билиш;

– давлат ва корпоратив тузилмалардаги молиявий фаолиятни ташкил этиш кўрсаткичларини таҳлил қилиш ва умумлаштириш;

– давлат ва корпоратив тузилмаларнинг молиявий фаолиятини халқаро амалиёт мезонлари ва норматив талаблар асосида таҳлил қилиш;

– молия тизими ва унинг барқарорлигини таъминлаш, давлат бюджетининг самарали ижроси, давлат кредити, бюджет дефицити ва профитцитини бошқариш ва уларнинг ўзгариш анъаналарини таҳлил қилиш;

– хўжалик юритувчи субъектлар молиявий фаолиятини самарали ташкил этиш ва назорат қилиш, мавжуд молиявий ресурслардан оқилона фойдаланиш, инвестицион фаолликни ошириш ва унинг самарадорлигини баҳолаш;

– давлат ва корпоратив тузилмаларда молиявий фаолиятни ташкил этишга доир молиявий ва статистик ҳисоботларини тузиш ҳамда уларни таҳлил қилиш;

– молиявий хизматлар кўрсатишда дастурий комплекслар ва интернет технологияларидан самарали фойдаланиш *лаёқат (компетенция)га эга бўлиши лозим.*

Ташкилий-бошқарув фаолиятида:

– давлат ва корпоратив тузилмалар фаолиятида молиявий бошқарувнинг тартиб ва тамойилларини билиш;

– молия тизимига доир қонунчиликка мувофиқ бошқарув тамойилларини билиш;

– давлат ва корпоратив тузилмаларда молиявий фаолиятни ташкил қилиш ва самарали бошқариш;

– молияни бошқариш стратегиясини билиш ва амалиётда қўллаш олиш;

– молиявий фаолиятга доир муаммоларини аниқлаш ва ечимларини амалиётга татбиқ этиш;

– бюджет маблағларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш учун амалга ошириладиган чора-тадбирларни ташкил этиш ва тайёрлаш, бюджет ҳисобини юритиш ва ҳисоботини тузиш

– хўжалик юритувчи субъектлари бўйича назорат ва молия органларининг молиявий назоратини амалга ошириш;

– функционал фаолияти бўйича иш режасини тузиш, унинг ижроси мониторингини юритиш ва натижаларини баҳолаш;

– давлат ва корпоратив тузилмаларда молиявий фаолиятининг халқаро ҳамда миллий стандартларга мослигини аниқлаш *лаёқат (компетенция)га эга бўлиши керак.*

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

– илмий-тадқиқот институтлари ва илмий марказларда таълим йўналишларидаги фанлар ва уларни ўқитиш методикасига оид мавзуларда тадқиқот олиб бориш;

– интернет тармоғида энг янги илмий ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналган ҳолда қидириш ва топиш;

– таълим йўналишларидаги фанларга оид илмий тўпламлар, маҳаллий ва чет эл илмий-тадқиқот ютуқлари билан танишиш;

– илмий-тадқиқот ишланмаларини тайёрлаш, соҳа адабиётлари экспертизасини амалга оширишда қатнашиш;

– маълумотларни жамлаш, қайта тайёрлаш, мавзу бўйича илмий маълумотларни тизимли таҳлил қилиш;

– тадқиқот натижалари ва ишланмаларини татбиқ этиш;

– илмий муаммолар ечими натижаларини амалиётга жорий этиш *лаёқат (компетенция)га эга бўлиши керак.*

3. 5111000 – Касб таълими(5230600 – Молия) бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

5111000 – Касб таълими (5230600 - Молия) бакалаврият таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурлари умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълими билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқиши ва талабаларнинг куйидаги мажбурий фанлар блокларини ўзлаштиришини назарда тутиши зарур:

- гуманитар ва табиий-илмий;
- умумкасбий;
- ихтисослик;
- кўшимча.

Касб фаолияти кўникмаларини эгаллаш учун малака амалиётлари ўтилиши назарда тутилиши шарт.

Ўқув режалар мажбурий ўқув фанлари билан бир қаторда талабалар танлаган фанларни ҳам ўз ичига олиши шарт.

Бакалаврият таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурларини ўзлаштиришда талабаларнинг ўқув фанларига оид бир қанча масалалар ва муаммолар бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиши лозим.

Бакалаврият таълим йўналиши ўқув режасига мувофиқ равишда якуний давлат аттестацияси билан тугалланиши шарт.

3.1. Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар **Гуманитар ва табиий-илмий фанлар блоки:**

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланадиган олий таълимнинг бакалаврият таълим йўналишлари ўқув режаларидаги гуманитар ва табиий-илмий фанлар блоки таркибига киритилган биринчи 6 та фанга қўйиладиган умумий талаблар асосида белгиланади.

Мазкур блокнинг бошқа фанлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар:

–умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълими билан узвийлик ҳамда узлуксизликни инобатга олган ҳолда билишнинг математик усуллари, эконометрика ва мураккаб иқтисодий тизимлар ҳамда жараёнларни моделлаштириш тамойиллари, информатика ҳамда ахборот тўплаш, иқтисодиётда ахборот комплекслари ва технологиялари уларни қайта ишлаш ва узатиш усулларининг жамиятдаги ўрни ва аҳамияти ҳақида олий даражадаги тасаввурларни шакллантириши;

–табиий фанларнинг ўзаро фундаментал бирлиги; замонавий табиий ҳодисаларни тадқиқ этиш концепцияси; табиатдан оқилона фойдаланиш ва инсон фаолиятининг экологик тамойиллари; табиатга путур етказмайдиган технологиялар яратиш истиқболлари ҳақидаги илмий тасаввурларни шакллантириши;

–таълим йўналиши учун зарур бўлган фундаментал фанларни чуқур ўрганишнинг илмий ва назарий асосларини таъминлаши;

–иқтисодий объектлар ва жараёнларнинг миқдорий ўзаро боғлиқлигини математик ва статистик методлар ва моделлар ёрдамида ўрганиши лозим.

Умумкасбий фанлар блоки:

– гуманитар ва табиий-илмий фанлар билан махсус фанлар ўртасида илмий ва назарий боғлиқликни таъминлаши;

– таълим йўналиши ихтисослик фанларни ўрганиш ва чуқур эгаллаш учун зарур бўлган фундаментал умумкасбий назарий-амалий билим ва кўникмаларни шакллантириши;

– иқтисодий қонунлар ва категориялар, иқтисодий жараён ва ҳодисалар моҳиятини тушуниш, иқтисодиётни бозор тамойиллари асосида ислоҳ қилиш механизмларини билиши;

– корпоратив бошқарув тизимида қарорларни қабул қилиш ҳамда микроиқтисодиётнинг асосий категориялари, макроиқтисодий кўрсаткичлар, уларни

ҳисоблаш орқали пул-кредит, бюджет-солиқ ва ташқи иқтисодий сиёсатни амалга ошириш юзасидан кўникмаларини шакллантириши;

– статистика амалиётида қўлланиладиган иқтисодий кўрсаткичлардан фойдаланиш;

– менежмент ва маркетинг асосларини билиши, функция, усул ва тамойилларини чуқур ўрганиши, қарорларни қабул қилиш ва улар ижросининг назоратини олиб бориши;

– бухгалтерия ҳисоби усуллари юзасидан тасаввурга эга бўлиши, ҳисоб сиёсатини юритиш ва молиявий ҳисоботни тузиш кўникмаларига эга бўлиши;

– иқтисодиёт субъектларининг молиявий ҳолатини таҳлил қилиш ҳамда молиявий кўрсаткичларини аниқлаши;

– аудиторлик текширувини ўтказиш усулларини билиши ҳамда аудиторлик хулосаси ва ҳисоботини тузиши;

– корпоратив молияни бошқариш механизмининг билиши, молиявий таъминотни ва инвестиция фаолиятини ташкил этиши, молиявий рискларни бошқариши;

– суғуртанинг мазмун-моҳияти, шакллари, суғурта фаолияти классификатори ва суғуртанинг норматив асослари ҳамда суғурта бозори субъектлари фаолиятининг назарий ва амалий жиҳатларини билиши;

– бюджет ташкилотларида бухгалтерия ҳисобини ташкил этиш ва юритиш, ҳисоб хужжатлари ва регистрлари ҳамда молиявий ҳисобот тузишни билиши;

– глобаллашув шароитида рақобат назариясининг замонавий тенденциялари, рақобатнинг инновацияларни татбиқ этиш, алоҳида истеъмолчилар гуруҳига йўналтирилганлик ҳамда концентрация стратегиялари, миллий иқтисодиёт рақобатбардошлиги ва уни баҳолаш услубияти ҳақида тасаввурларга эга бўлиши;

– шахсининг характери, темпераменти, қобилияти ва иқтидорига кўра, касбга доир билим, кўникма, малакани эгаллаши ва уни ривожлантириши;

– касбий педагогиканинг тадқиқот методлари, лаёқат, компетенция, касбий мотив ва мотивация, шахсининг касбий педагогик билимга эга бўлиши;

– касб таълим методикаси, иқтисодий фанларни ўқитишнинг замонавий методларидан фойдалана олиши ва иш фаолиятида қўллаш кўникмаларига эга бўлиши лозим.

Иқтисослик фанлар блоки:

– соҳа бўйича махсус билимларни, касбий фаолият кўникмалари ва малакаларини шакллантириши;

– молиянинг назарий-амалий асосларини чуқур ўрганиши;

– давлат ва корпоратив тузилмаларда молиявий муносабатларни ташкил этиш ва тартибга солиш, молиявий ресурсларни жалб қилиш ва уларни самарали бошқариш бўйича малакага эга бўлиши;

– молиявий режалаштириш, молиявий назорат ва рискларни бошқариш усуллари ва йўналишларини таҳлил этиши, молиявий бошқарув тизимини такомиллаштириш, молиявий ресурслар ва пул оқимларни бошқаришни ташкил этишни ўрганиши;

– давлат бюджетининг тузилиши, бюджет тизими, бюджет даромадлари шаклланиши ва харажатларини амалга ошириш тартибининг, бюджет жараёни, бюджет назорати, давлат кредитини бошқариш усуллари ва йўналишлари, норматив талаблар ва кўрсаткичларни билиши;

– халқаро молиянинг асосий функциялари, молиявий глобаллашув, халқаро молия ташкилотлари ва институтлари, хорижий инвестиция ва кредитлар, тўлов балансининг ҳолати, халқаро валюта муносабатлари, валюта операциялари, халқаро ҳисоб-китоб шакллари халқаро молия бозори, иқтисодий интеграциянинг асосий йўналишларини назарий ва амалий жиҳатларини билиши;

– молиявий режалаштириш ва назорат қилиш усулларини, давлат ва корпоратив тузилмаларда молиявий назоратни ташкил этиш методларини ва халқаро стандартларини билиши;

– пул ва банк назарияси, амалиёти ва тадрижий ривожланиш босқичлари ҳамда истиқболлини марказий банк ва тижорат банкларининг функционал мақсади ва ташкилий тузилишини билиши, актив ва пассив банк операцияларини қўллаш олиши;

– молиявий жараёнларнинг дастурий таъминоти уларни амалга оширишнинг метод ва моделлари, бюджет жараёни, пул оқимларини бошқариш ва молиявий ҳисоботларни ташкил этишнинг дастурий маҳсулотларидан самарали фойдаланиши, молиявий хизматлар кўрсатишда ахборот хавфсизлигини таъминлашни билиши;

– корпоратив тузилмаларда молиявий менежментни ташкил этиш ва бошқариш механизми, лойиҳаларни молиялаштириш манбалари ва инвестиция фаолиятни ташкил этиш, молиявий рискларни бошқаришни билиши;

– инвестиция ва инновация жараёнларининг босқичлари, инвестиция муҳити ва инвестиция сиёсатининг хусусиятлари, инвестиция лойиҳаларининг самарадорлигини баҳолаш, хорижий инвестицияларни жалб қилиш, шунингдек, инновация ва инновация фаолиятини бошқариш ҳамда лойиҳаларини молиялаштириш кўникмасига эга бўлиши;

– таълим йўналиши негизидаги муайян магистратура мутахассислиги бўйича келгусида таълимни давом эттиришга онгли муносабатда бўлишига кўмаклашиши лозим.

Кўшимча фанлар блоки

– таълим йўналиши талабаларнинг умумқасбий ва ихтисослик фанлари бўйича кўшимча равишда чуқур билим олишга бўлган эҳтиёжини қондириши;

– меҳнат бозорида рақобатбардошликни таъминлаши ҳамда таълим хизматлари соҳалари ривожини жадаллаштириши;

– таълим сифатига қўйилаётган талаблар ва меҳнат бозори конъюктураси тез ўзгараётган шароитда бакалаврият таълим йўналишлари бўйича ўқув режалар ва фан дастурларининг сафарбарлиги ва мослашувчан бўлишини таъминланиши;

– касбий фаолият стратегияси ва тактикасини тўғри танлай олиш, касбий нуқтаи назарнинг барқарорлигини таъминлаши лозим.

Танлов фанлари:

Таълим йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда танлов фанларининг таркиби ва уларнинг мазмунига қўйилган талаблар ОТМ Кенгаши томонидан белгиланади.

3.2. 5111000 – (5230600 – Молия) бакалаврият таълим йўналиши малака амалиётларига қўйиладиган умумий талаблар.

5111000 – (5230600 – Молия) бакалаврият таълим йўналишида малакавий амалиёт қуйидаги босқичларда амалга оширилади:

- ўқув-танишув;
- ишлаб чиқариш;
- педагогик;
- битирув олди.

Ўқув-танишув амалиёти - Ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари, Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ва унинг ҳудудий бўлинмалари, Молия Вазирлиги Ғазначилиги ва унинг ҳудудий бўлинмалари, давлат молиявий ресурсларини бошқариш фаолияти билан шуғулланувчи ташкилотлар, молиявий фаолият билан шуғулланувчи ва назорат қилувчи давлат ва нодавлат ташкилотлари бизнес ва тадбиркорлик субъектлари, биржалар, қўшма корхоналар, молия-банк соҳасига хизмат кўрсатувчи ташкилотлар, муассасалар фаолияти билан умумий тарзда таништириш ҳамда уларда фаолият юритиш кўникмаларини шакллантириш мақсадида ўтказилади.

Бу жараён:

- давлат бюджетини кассали ижро этиш ҳисобини, давлат бюджети ягона ҳисобварағи орқали операцияларни бошқариш;

- Ўзбекистон Республикаси бюджет тизимидаги бюджетларни Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги Ғазначилиги томонидан ўрнатилган тартибда кассали ижро этишни амалга оширишни тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар;

- давлат ва корпоратив тузилмаларнинг молиявий фаолияти ва у билан боғлиқ бўлган Ўзбекистон Республикаси қонунлари ҳамда меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар;

- ўрта махсус, касб-хунар таълими соҳалари фаолияти;

- Ўзбекистон Республикасида ўрта махсус касб хунар таълимини ташкил этиш ва ривожлантириш дастурлари кўникмаларни шакллантиришга қаратилган.

Ишлаб чиқариш амалиёти - ихтисослик фанлари блоки таркибидаги фанлардан ўтказилади. Таълим йўналиши талабаларида иқтисодиёт тармоқлари ва соҳаларида мустақил ишлаш кўникмаларини қарор топтириш мақсадида ўзлаштирган билимларини амалиёт билан узвий боғлиқликда мустаҳкамлашини таъминлашга қаратилган.

Ишлаб чиқариш амалиёти:

- Ўзбекистон Республикаси бюджет тизимидаги бюджетларни прогнозлаш, лойиҳасини тузиш ва ижро этиш босқичларида давлатнинг молиявий назорат усуллари ва мониторингини олиб бориш;

- бюджетни ягона ҳисоб орқали бошқаришни ташкил қилиш;

- корпоратив молиявий стратегияни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

- баҳолаш ва аудиторлик текширувларини ўтказиш;

- молиявий ҳисоботларни баҳоланишнинг дастурий комплексларидан фойдаланиш;

- молиявий рискларни аниқлаш ва уларнинг таъсирини баҳолаш ҳамда уларни бошқариш;

- давлат ва корпоратив тузилмаларда молиявий фаолият самарадорлигини ошириш ва молиявий рискларни бошқариш бўйича кўникмаларни эгаллашга қаратилган.

Педагогик амалиёт - талабаларни касб-хунар коллежларида ўқув, ўқув-методик, ўқув-илмий-педагогик тадқиқотларни ташкил қилиш ва талабаларни мос профилдаги муассасаларига ишга жойлаштириш имкониятлари билан таништиришдир.

Касб-хунар таълим муассасаларида ўқув йилининг тўртинчи йилида ўтказилади. Касб-хунар таълим муассасаси тузилмасини, директив меъёрий ҳужжатларни, тайёрлов йўналишларини, ўқитиладиган фан асосларини, муассаса тузилмаси бўйича фаолият кўрсатаётган ходимлар ишларини кузатиш, таҳлил қилиш, меъёрий ҳужжатларни ўрганиб, улардан амалиётда фойдалана олишни, касб-хунар коллежларидаги ўқув тарбиявий ишлар бўйича назарий ва амалий билимларни, танлаган касби бўйича олган назарий билимларини амалиётга татбиқ этишни ўрганадилар.

Битирувчи амалиёт ўташ жараёнида битирув иши мавзусига доир маълумотлар, материаллар ва бошқа манбалар базасини шакллантиради.

Педагогик амалиётни ўтказиш муддатлари ўқув режаси билан аниқланади.

Битирув олди амалиётида талаба битирув малакавий иши мавзуси бўйича илмий-назарий ишланмаларни ўрганиш жараёнида орттирган тадқиқ манбаларини амалий, статистик маълумотлар билан асослаши, инновацион иқтисодиёт ривожланиши шароитида соҳа муаммоларини аниқлаши ҳамда уларнинг аниқ ечимини ишлаб чиқиш кўникмасини орттириши, битирув малакавий иши мавзусига доир маълумотлар, материаллар ва бошқа манбалар базасини шакллантириши назарда тутилган.

Бунда:

- битирувчини бевосита малака талабларига мувофиқ мустақил ишлашга тайёрлаш;

- ўзлаштирган назарий билимларини чуқурлаштириш ва мустаҳкамлаш;

- жамоада ташкилотчилик ва раҳбарлик тажрибасини орттириш;

- давлат ва корпоратив тузилмаларнинг молиявий фаолияти ва у билан боғлиқ бўлган замонавий муаммоларни илмий-амалий фаолият орқали ўрганиш, бюджетни ягона ҳисоб орқали бошқаришни, бюджет дефицитини молиялаштириш манбаларини, бюджет даромадлари ва харажатлари ижросини ташкил этиш бўйича молия органлари фаолиятини тадқиқ этиш, таҳлил қилиш, илмий хулоса ва амалий таклифлар ишлаб чиқиш юзасидан зарур кўникмалар шакллантирилади.

Малакавий амалиётни ўташ муддатлари ўқув режаси графигида мувофиқлаштирилган. Унинг якунида талаба дастур доирасида бажарган ишлари бўйича

ҳисобот тайёрлайди ҳамда кафедра таркибидан шакллантирилган комиссия олдида уни ҳимоя қилади.

Талабанинг илмий-тадқиқот иши унда касбий компетенцияни шакллантириш ва мустақамлашга кўмаклашади. Битирувчи кафедранинг илмий фаолиятида фаол иштирок этиши, курс ишлари, малакавий амалиёт мақсадли бажарилиши ва узвий равишда битирув малакавий ишининг асосий манбаси бўлишини назарда тутади.

Талабалар илмий-тадқиқот ишини ташкил этиш юзасидан қуйидаги шарт-шароит таъминланиши керак:

- илмий ишларнинг мавзулари рўйхати билан талабаларни ўз вақтида хабардор қилиш;

- кадр тайёрловчи факультет(кафедра)нинг илмий мавзуси бўйича илмий-тадқиқот ишларини бажариши учун талабаларни белгиланган меъёр даражасида таъминлаш;

- ОТМнинг ахборот ресурс марказида мустақил илмий-тадқиқот ишларини олиб бориш учун зарур шарт-шароитни яратиш;

- талабалар илмий-амалий конференцияларини ташкил қилиш.

Битирув малакавий ишига қўйиладиган талаблар:

Талабаларнинг битирув малакавий иши мавзуси ОТМ буйруғи билан расмийлаштирилади.

Битирув малакавий иши мавзулари соҳанинг ривожланиш стратегияси, шунингдек, фан-технологиялар ва иқтисодиётдаги ўзгаришлар ҳамда кадрлар буюртмачиларининг талабларини инобатга олган ҳолда ОТМнинг бакалаврлар тайёрловчи кафедраси томонидан белгиланади.

Битирув малакавий иш мавзулари илмий-назарий ёки назарий-амалий йўналишида бўлиши мумкин.

Битирув малакавий иш топшириғи учинчи курснинг иккинчи ярим йиллиги давомида талабалар эътиборига етказилади ҳамда мавзуларнинг танлови амалга оширилади. Битирув малакавий иши малака талабида белгиланган вақт давомида бажарилади.

Битирув малакавий ишининг мазмуни, ҳажми ва тузилмасига бўлган талаблар битирувчиларнинг якуний давлат аттестацияси ўтказиш ҳақидаги Низом асосида кафедра томонидан белгиланади.

3.3. 5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) бакалаврият таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкласининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шакли учун аудитория машғулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 36 соатгача қилиб белгиланиши мумкин.

Ўқишнинг норматив муддати тўрт йил бўлгани ҳолда ўқув жараёни 204 ҳафта давом этиши зарур.

Ўқув даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланади:

назарий таълим -	58,8 %;
аттестация -	8,8 %;
таътил -	15,7 %;
малака амалиёти -	14,7%;
битирув малакавий иши -	2,0%.

Назарий таълим ҳажми “Гуманитар соҳа” билим соҳасига мувофиқ фанлар блоклари бўйича қуйидагича тақсимланади:

Гуманитар ва табиий-илмий фанлар	27,62 %;
умумкасбий фанлар	36,02 %;
иқтисослик фанлар	31,02 %;
қўшимча фанлар	5,34 %.

Ўқув йилида таътил даврининг умумий ҳажми 6 - 9 ҳафта қилиб белгиланади.

Таянч сўзлар:

касб таълими педагогикаси, касбий таълим дидактикаси, педагогик технологиялар, психология, касбий психология, жамият ва шахс, шахснинг индивидуал хусусиятлари, характер, темперамент, педагогик фаолият психологияси, педагогик психология, замонавий таълим бериш қонуниятлари, таълим методлари, таълим шакллари, таълим воситалари, педагогик назорат, молия, молиявий сиёсат, молия тизими, давлат молияси, корпоратив молия, молиявий назорат, молиявий ҳисоботлар, молиявий кўрсаткичлар, молиявий бошқарув, молиявий режалаштириш, пул оқимларини бошқариш, молиявий менежмент, корхоналар молияси, корхоналарда ҳисоб-китоб тизими, давлат бюджети, бюджет даромадлари, бюджет харажатлари, бюджет жараёни, бюджет тизими, бюджетдан ташқари давлат мақсадли жамғармалари, суғурта, ижтимоий таъминот, давлат кредити, халқаро молия, тўлов баланси, валюта операциялари, халқаро ҳисоб китоблар тизими, молия бозори, инвестицияларни молиялаштириш, уй хўжаликлари молияси, ахборот-технологиялари, банк операциялари, ахборот тизимлар, дастурий комплекслар, замонавий тадқиқот методлари, ахборот ва замонавий педагогик технологиялар, моделлар ва моделлаш, илмий-тадқиқотларни ташкил қилиш, назария.

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий турдош олий таълим муассасалари ҳамда кадрлар истеъмолчилари

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Тошкет молия институти

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг Касб-хунар таълими маркази директори

Ректор проф. Н.Х. Хайдаров

 М.Холмухамедов

201_ йил «__» _____
М.Ў.

201_ йил «__» _____
М.Ў.

КЕЛИШИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги хузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини Ривожлантириш маркази

Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти

Директор Б.Х.Раҳимов

Ректор М.Э.Пўлатов

201_ йил «__» _____
М.Ў.

201_ йил «__» _____
М.Ў.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги Давлат бюджети бош бошқарма бошлиғи ўринбосари

Тошкент Банк коллежи Директори

 И.Мамаджанов

 А.Маҳмудов

201_ йил «__» _____
М.Ў.

201_ йил «__» _____
М.Ў.

**5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) йўналиши бўйича таълим
дастурининг тузилиши**

Т/р	Ўқув блоклари, фанлар ва фаолият турларининг номлари	Умумий юкламанинг ҳажми, соатларда
1.00	Гуманитар ва табиий-илмий фанлар	1662
1.01	Ўзбекистон тарихи	78
1.02	Ўзбекистонни ривожлантириш стратегияси. Фуқаролик жамияти.	78
1.03	Фалсафа	128
1.04	Диншунослик	64
1.05	Ўзбек (рус) тили	150
1.06	Хорижий тил	356
1.07	Жисмоний тарбия ва спорт*	128
1.08	Иқтисодиётда ахборот комплекслари ва технологиялари	172
1.09	Иқтисодчилар учун математика	348
1.10	Эконометрика	90
1.11	<i>Танлов фанлари</i>	70
2.00	Умумқасбий фанлар	2930
2.01	Иқтисодиёт назарияси	278
2.02	Микроиқтисодиёт. Макроиқтисодиёт	224
2.03	Статистика	198
2.04	Менежмент. Маркетинг	168
2.05	Молиявий ва бошқарув ҳисоби	198
2.06	Молиявий таҳлил	186
2.07	Аудит	198
2.08	Солиқлар ва солиққа тортиш	186
2.09	Суғурта назарияси ва амалиёти	186
2.10	Бюджет ҳисоби	106
2.11	Касбий психология	186
2.12	Иқтисодий фанларни ўқитиш методикаси	224
2.13	Касбий педагогика	336
2.14	<i>Танлов фанлари</i>	256
3.00	Ихтисослик фанлари	1560
3.01	Молия	534
3.02	Давлат бюджети	164
3.03	Молиянинг дастурий комплекслари	76
3.04	Халқаро молия муносабатлари	106
3.05	Инвестиция ва инновациялар	188
3.06	Пул ва банклар	188
3.07	Молиявий менежмент	140
3.08	<i>Танлов фанлари</i>	164
	Қўшимча фанлар	328
	Жами	6480
	Малакавий амалиёт	1620
	Битирув малакавий иши	216
	Аттестациялар	972
	Жами	2808
	Ҳаммаси	9288

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг Касб-ҳунар таълими маркази, Тошкент банк коллежи, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги ривожлантириш маркази томонидан тақдим этилаётган 5111000 – Касб таълими (5230600 - Молия) бакалавриат йўналиши учун янгидан киритилаётган малака талабларига киритилаётган кадрлар истеъмолчиларининг таълим таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари

Т/р	Вазирлик (идора)нинг ташкилот (корхона)лари учун кадр тайёрланаётган бакалавриат таълим йўналиши		Вазирлик (идора)нинг таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари
	шифри	номи	
1	5111000	Касб таълими (5230600 – Молия)	<p>Битирувчи қўйидаги касбий компетенция ва қобилиятларга эга бўлиши керак:</p> <ul style="list-style-type: none"> –ўрта махсус, касб-ҳунар таълим тизимининг таълим муассасаларида тайёргарлик йўналишида назарда тутилган ўқув фанлари бўйича иқтисодий фанлардан замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб назарий ҳамда амалий машғулотларни ўтказиш; –ўқув жараёнини ташкил этиш ва ўтказилишига кўмаклашиш, тадқиқотларда иштирок этиш, маълумотларни тўплаш, умумлаштириш ва таҳлил этиш; –ўқитилаётган фанлар бўйича дарс машғулотларини ўтказиш учун зарур бўлган ўқув-методик хужжатларни шакллантириш, тузиш ва уларни тадбиқ этиш; – мустақил таълим ва ижодий тадқиқот натижасида ўқитилаётган фан ҳамда педагогик фаолият соҳасидаги методлар, воситалар ва бошқа жабҳаларда ўз-ўзини мунтазам такомиллаштириб бориш –давлат ва корпоратив тузилмаларнинг молиявий фаолияти ва у билан боғлиқ бўлган Ўзбекистон Республикасининг норматив-ҳуқуқий хужжатларини билиши ва улардан ўз фаолиятида фойдалана олиш; – бюджетни ягона ҳисоб орқали бошқаришни, бюджет дефицитини молиялаштириш манбаларини, бюджет даромадлари ва харажатлари ижросини ташкил этиш бўйича молия органларида иш юритиш; – давлат бюджетини кассали ижро этиш ҳисобини, давлат бюджети ягона ҳисобварағи орқали операцияларни бошқаришни, Ўзбекистон Республикаси бюджет тизимидаги бюджетларни Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги Ғазначилиги томонидан ўрнатилган тартибда кассали ижро этишни амалга ошириш; – корпоратив молиявий стратегияни ишлаб чиқиш, баҳолаш усулларини билиш ва қўллаш; – Ўзбекистон Республикаси бюджет тизимидаги бюджетларни прогнозлаш, лойиҳасини тузиш ва ижро этиш

		<p>босқичларида давлатнинг молиявий назорат усуллари ва механизмини билиш;</p> <ul style="list-style-type: none"> – хўжалик юритувчи субъектлари бўйича назорат ва молия органларининг молиявий назоратини амалга ошириш; – давлат ва маҳаллий молия соҳасини ривожлантириш йўналишларини тадқиқ этиш; – давлат ва корпоратив тузилмаларда молиявий фаолият самарадорлигини ошириш ва молиявий рискларни бошқариш йўллари ишлаб чиқиш; – молия соҳасидаги маълумотларни йиғиш, қайта ишлаш, таҳлил қилиш усуллари билиш; – давлат ва корпоратив тузилмалардаги молиявий фаолиятни ташкил этиш кўрсаткичларини таҳлил қилиш ва умумлаштириш; – молия тизими ва унинг барқарорлигини таъминлаш, давлат бюджетининг самарали ижроси, давлат кредити, бюджет дефицити ва профитцитини бошқариш ва уларнинг ўзгариш анъаналарини таҳлил қилиш; – хўжалик юритувчи субъектлар молиявий фаолиятини самарали ташкил этиш ва назорат қилиш, мавжуд молиявий ресурслардан оқилона фойдаланиш, инвестицион фаолликни ошириш ва унинг самарадорлигини баҳолаш; – молиявий хизматлар кўрсатишда дастурий комплекслар ва интернет технологияларидан самарали фойдаланиш – давлат ва корпоратив тузилмаларда молиявий фаолиятни ташкил қилиш ва самарали бошқариш; – молияни бошқариш стратегиясини билиш ва амалиётда қўллаш олиш; – молиявий фаолиятга доир муаммоларини аниқлаш ва ечимларини амалиётга татбиқ этиш; – бюджет маблағларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш учун амалга ошириладиган чора-тадбирларни ташкил этиш ва тайёрлаш, бюджет ҳисобини юритиш ва ҳисоботини тузиш – хўжалик юритувчи субъектлари бўйича назорат ва молия органларининг молиявий назоратини амалга ошириш; – давлат ва корпоратив тузилмаларда молиявий фаолиятнинг халқаро ҳамда миллий стандартларга мослигини аниқлаш
--	--	---

Тошкент молия институти
Ўқув ишлари бўйича проректори

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг
Касб-хунар таълими маркази директори

Тошкент банк коллежи директори

Handwritten signature in blue ink.

И.Н.Кўзиев

Handwritten signature in blue ink.

М.Холмухамедов

А.Махмудов

Тошкент молия институти «Касб таълими» кафедраси профессор-ўқитувчилари ва Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази мутахассислари томонидан ишлаб чиқилган 5111000 - Касб таълими (5230600 - Молия) бакалавриат йўналишининг малака талабларига

ТАҚРИЗ

Тошкент молия институтининг «Касбий таълим» кафедраси профессор-ўқитувчилари ва Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази мутахассислари томонидан ишлаб чиқилган “5111000 - Касб таълими (5230600 - Молия)” бакалавриат йўналишининг малака талаблари қуйидаги бўлимларни: бакалавриат йўналишининг умумий таснифи, йўналиш бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар, таълим йўналиш ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талабларни ўз ичига олган.

Малака талабларида бакалавриат йўналишининг умумий таснифи, қўлланиш соҳаси, малака талабларининг асосий фойдаланувчилари, бакалаврлар касбий фаолиятининг таснифи; бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари ва объектлари, таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари, бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар, таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари, йўналиш ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар, таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми, библиографик маълумотлар, ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий турдош олий таълим муассасалари ҳамда кадрлар истеъмолчилари ҳақида маълумотлар берилган.

Умуман, Тошкент молия институтининг «Касбий таълим» кафедраси профессор-ўқитувчилари ва Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази мутахассислари томонидан ишлаб чиқилган “5111000 - Касб таълими (5230600 - Молия)” бакалавриат йўналишининг малака талаблари тасдиқлашга тавсия этилади.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг Касб-хунар таълими маркази директори

М.Холмухамедов

**5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) бакалавриат таълим
йўналишининг малака талабларини ишлаб чиқишига**

ТУШУНТИРИШ ХАТИ

5111000 – Касб таълими (5230900 – Молия) бакалавриат таълим йўналишининг малака талабларини ишлаб чиқишда қуйидаги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга асосланилди:

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 10 январдаги “Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 16 августдаги “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 343-сонли қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги 3-сонли Қарори;

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Ҳайъат кенгашининг 2017 йил 26 апрелдаги 2/3-сонли қарори билан тасдиқланган “Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 20 апрелдаги ПҚ-2909-сонли Қарори билан тасдиқланган “2017-2021 йилларда Олий таълим тизимини комплекс ривожлантириш чора-тадбирлар Дастури ижросини таъминлаш бўйича Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Дастури”да белгиланган вазифалар, 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иктисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишган қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарор.

Малака талабини ишлаб чиқишда бакалавриат йўналиши битирувчиларига кадрлар истеъмолчилар томонидан кўрсатилган малака талаблари ҳисобга олинган.

Олдинги бакалавриат йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми билан қиёслаганда янги малака талаби бўйича “Гуманитар ва табиий-илмий фанлар” блокнинг ҳажми 20-27 % гача, “Математик ва табиий-илмий фанлар” блоки тўлалигича қискарди. “Умумқасбий фанлар” блокнинг ҳажми 33-50 %, “Ихтисослик фанлар” блокнинг ҳажми 10-15 % дан 32% гача кўпайди. Шу билан бирга малака амалиёти муддатлари 16 ҳафтадан 30 ҳафтага оширилди ва аудитория машғулотларининг ҳафталик юкламаси 34 соатга туширилди.

Ушбу малака талаб “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг мақсади ва вазифаларининг, шунингдек Президент, Вазирлар Маҳкамасининг таълим-тарбияга йўналтирилган қарор-фармонларини мукамал амалга оширилишига қаратилган.

Малака талаби дастурида миллий мустақиллик, демократия, бой миллий ва маънавий анъаналар, халқнинг теран интеллектуал имкониятлари ва умуминсоний кадриятлар тамойиллари ҳисобга олинди.

Малака талаби асосида таълим олувчиларда чуқур билим, мустақил фикрлаш, юксак касбий малакавий кўникма шаклланиши таъминланади.

Ушбу малака талаби халқаро тажриба, техника, технологиялар, фаннинг ривожланиш даражаси ва ютуқлари иқтисодий устуворлик шароитида кадрларга нисбатан ишлаб чиқариш ва амалиётда қўйиладиган талабларни ҳисобга олган ҳолда илмий асосланади.

Ўқув юкмасининг оддийдан мураккабга қараб тузилишига эришилганлиги натижасида таълим олувчиларнинг қобилиятлари ва эҳтиёжларига кўра таълимни табақалаштириш имкониятлари ҳисобга олинди.

Таълим олувчилар ва битирувчиларни тайёрлаш, таълим фаолияти сифатини баҳолаш мезонлари ва тартибларининг белгиланган меъёрий-қоидаларга мослигига эришилди.

Малака талабнинг қулайлиги – унинг бажарилишини назорат қилиш, меъёр ва талабларидан четланишнинг олдини олиш имкониятлари инобатга олинган бўлиб, таълим йўналишининг малака талабини ишлаб чиқишда муҳим аҳамият касб этади.

5111000 – Касб таълими (5230600 – Молия) бакалавриат таълим йўналишига тажрибада текширувдан ўтган таълим ҳамда ишлаб чиқариш амалий фаолиятларининг илғор меъёрлари киритилди.

Малака талабини ишлаб чиқишда мамлакат ижтимоий-иқтисодий тарақиётининг истикболлари, жамият эҳтиёжи, фан, техника, технология ва маданият ютуқлари, кадрлар тайёрлаш борасида жаҳон тенденцияларидан келиб чиқиб, иқтисодиёт соҳаларининг модернизациялашув шароитида кадрлар истеъмолчиларининг талабларини олий таълим мазмунига тезкор жорий этишига тегишли шароитлар яратилди, олий таълим малака талабларини халқаро амалиётдаги академик стандартлар билан уйғунлаштирилди ҳамда уларни узвийлиги таъминланди.

ТМИ, Касбий таълим кафедраси
мудир, и.ф.н., доцент

Ш.А.Аллаёров

Тошкент молия институти «Касбий таълим» кафедраси профессор-ўқитувчилари ва Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази мутахассислари томонидан ишлаб чиқилган 5111000 - Касб таълими (5230600 - Молия) бакалавриат йўналишининг малака талабларига

ТАҚРИЗ

Тошкент молия институтининг «Касбий таълим» кафедраси профессор-ўқитувчилари ва Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази мутахассислари томонидан ишлаб чиқилган “5111000 - Касб таълими (5230600 - Молия)” бакалавриат йўналишининг малака талаблари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йил 10 июлдаги “Ўзбекистон Хукуматининг айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги 199-сонли қарори, 2015 йил 10 январдаги “Олий таълимнинг Давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида” 2001 йил 16 августдаги 343-сон қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги 3-сон қарори, Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2015 йил 15 январдаги 12-сонли буйруғи ҳамда Вазирликнинг 2016 йил 11 февралдаги “Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг 2016 йил 5 февралдаги 07/1-73-сонли топшириғи ижроси тўғрисида”ги 66-сонли буйруғи билан тасдиқланган чора-тадбирлар дастуридаги 14-бандининг, Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Хайъат кенгашининг 2017 йил 26 апрелдаги 2/3-сонли қарори билан тасдиқланган “Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 20 апрелдаги ПҚ-2909-сонли Қарори билан тасдиқланган “2017-2021 йилларда Олий таълим тизимини комплекс ривожлантириш чора-тадбирлар Дастури ижросини таъминлаш бўйича Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Дастури”да белгиланган вазифалар ва олий таълим соҳасини тартибга солувчи бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга ҳамда халқаро тажрибаларга асосан тайёрланган.

Ушбу малака талаблари Кадрлар тайёрлаш миллий дастурида белгиланган вазифаларни ақс эттириб, бевосита соҳага тегишли юқори сифатли, рақобатбардош кадрлар тайёрлашга қаратилган.

Малака талаблари қуйидаги бўлимларни ўз ичига олган:

- Бакалавр йўналишининг умумий таснифи;
- Бакалавр йўналиши бўйича бакалварларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар;
- йўналиш ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар.

Бизнинг фикримизча, Тошкент молия институтининг «Касбий таълим» кафедраси профессор-ўқитувчилари ва Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази мутахассислари томонидан ишлаб чиқилган “5111000 - Касб таълими (5230600 - Молия)” бакалавриат йўналишининг малака талаблари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йил 10 июлдаги 199-сонли қарори, 2015 йил 10 январдаги “Олий таълимнинг давлат

таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида” 2001 йил 16 августдаги 343-сон қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги 3-сон қарорига асосан тайёрланган.

Умуман олганда, Тошкент молия институтининг «Касбий таълим» кафедраси профессор-ўқитувчилари ва Олий ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълимини ривожлантириш маркази мутахассислари томонидан ишлаб чиқилган “5111000 - Касб таълими (5230600 - Молия)” бакалавриат йўналишининг малака талаблари тасдиқлашга тавсия этилади.

**Тошкент Банк коллежи
директори**

А. Махмудов

Тошкент молия институти «Касбий таълим» кафедраси профессор-ўқитувчилари ҳамда Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази мутахассислари томонидан ишлаб чиқилган 5111000 - Касб таълими (5230600 - Молия) бакалавриат йўналишининг малака талабларига

ТАҚРИЗ

Тошкент молия институтининг «Касбий таълим» кафедраси профессор-ўқитувчилари ҳамда Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази мутахассислари томонидан ишлаб чиқилган **“5111000 - Касб таълими (5230600 - Молия)”** бакалавриат йўналишининг малака талаблари қуйидаги бўлимларни: бакалавр йўналишининг умумий таснифи, таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар, йўналиш ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талабларни ўз ичига олган.

Ушбу малака талаблари кадрлар тайёрлаш миллий дастурида белгиланган вазифаларни ақс эттириб, бевосита соҳага тегишли юқори сифатли, рақобатбардош кадрлар тайёрлашга қаратилган.

Бизнинг фикримизча, Тошкент молия институтининг «Касбий таълим» кафедраси профессор-ўқитувчилари ҳамда Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази мутахассислари томонидан ишлаб чиқилган **“5111000 - Касб таълими (5230600 - Молия)”** бакалавриат йўналишининг малака талаблари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йил 10 июлдаги 199-сонли қарори, 2015 йил 10 январдаги “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида” 2001 йил 16 августдаги 343-сон қарорига ўзгартириш ва кўшимчалар киритиш ҳақида”ги 3-сон қарори, Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Ҳайъат кенгашининг 2017 йил 26 апрелдаги 2/3-сонли қарори билан тасдиқланган “Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 20 апрелдаги ПҚ-2909-сонли Қарори билан тасдиқланган “2017-2021 йилларда Олий таълим тизимини комплекс ривожлантириш чора-тадбирлар Дастури ижросини таъминлаш бўйича Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Дастури”да белгиланган вазифалар ва олий таълим соҳасини тартибга солувчи бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга асосан тайёрланган.

Умуман олганда, Тошкент молия институтининг «Касбий таълим» кафедраси профессор-ўқитувчилари ҳамда Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази мутахассислари томонидан ишлаб чиқилган **“5111000 - Касб таълими (5230600 - Молия)”** бакалавриат йўналишининг малака талаблари тасдиқлашга тавсия этилади.

ТМИ, Молия кафедраси
муdiri, и.ф.д., профессор

Т.С.Маликов

